

ZINĀTNISKĀ DARBA IZSTRĀDE

Kāds ir šī kursa uzdevums?

1. Iemācīt pētnieciskā darba *noformēšanas* prasības (vāks, titullapa, teksta izmērs, u.c. elementi),
2. Paskaidro *pētnieciskā teksta valodas* lietošanas prasības,
3. Palīdz *sakārtot pētniecisko darbu secīgās nodaļās un apakšnodaļās* – teksts iegūst mērķtiecīgu virzību no faktu materiāla – tā analītiskās apstrādes – problēmas izvirzīšanas - virzoties uz risinājuma piedāvāšanu,
4. Māca *loģiski argumentēt savu viedokli*,
5. Pamāca, kā veidot darba *zinātnisko aparātu* – veikt citēšanu, noformēt literatūras vēres, izdarīt secinājumus un aprakstīt tos tēzēs, kā ievietot attēlus un grafikus, kā noformēt literatūras sarakstu u.c.

Zinātniskais darbs augstskolā virzās no zemākā uz augstāko līmeni:

Šiem līmeņiem ir kopīga:

1. Spēja identificēt un teorētiski analizēt izraudzīto problēmu,
2. Prasme argumentēt problēmas risināšanas ceļus.
3. Teksta plānveidīga organizācija,
4. Zinātnisko rakstu valoda (precizitāte, terminoloģija, lietišķība, secīgums),
5. Zinātniskais aparāts (literatūras izmantošana un atsauču standarta ievērošana).

Kādi ir pētnieciskie darbi?

1. **Doktora darbs.**
2. **Maģistra darbs.**
3. **Kvalifikācijas darbs (diplomdarbs).**
4. **Bakalaura darbs.**
5. **Kursa / studiju darbs.**
6. **Referāts.**

Pētnieciskā darba līmenis	Mērķi	Apjoms	Literatūras vienību skaits
REFERĀTS	Iegūt izvēlētajam tematam atbilstošu informāciju no speciālās literatūras.	45 000 – 60 000 zīmes ar atstarpēm (15 – 20 lpp.), neskaitot pielikumu	Vismaz 10 avoti.
KURSA DARBS	Patstāvīgs pētījums par aktuāliem jautājumiem izvēlētajā specializācijā, balstoties uz speciālās literatūras studijām un reālo procesu pētījumiem, kas veido prasmi relatīvi patstāvīgi izstrādāt plašākas tēmas.	75 000 – 135 000 zīmes ar atstarpēm (25 – 45 lpp.), neskaitot pielikumu.	Vismaz 20 avoti.
DIPLOMDARBS (PROFESIONĀLĀ KVALIFIKĀCIJA)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prasme patstāvīgi identificēt un risināt nozares aktuālās problēmas, izmantojot iegūtās zināšanas un literatūru, 2. Apliecināt praktisku gatavību profesionālam darbam nozarē, 3. Demonstrēt spēju argumentēt savu viedokli un izdarīt secinājumus. 	150 000 – 180 000 zīmes ar atstarpēm (50 – 60 lpp.), neskaitot pielikumu.	Vismaz 40 avoti.
BAKALAURA DARBS (AKADĒMISKAJĀS PROGRAMMĀS)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prasme patstāvīgi identificēt nozares aktuālās problēmas, izmantojot iegūtās zināšanas, apkopot informāciju, starpdisciplināri kritiski analizēt sociālos procesus un tiem veltīto literatūru, 2. Apliecināt profesionālo / praktisko prasmi piedāvāt radošus teorētisko un praktisko risinājumus, izmantojot integratīvās teoloģijas metodes – aplicējot biblisko izpratni un Baznīcas tēvu atziņas un citus pirmavotus, 3. demonstrēt spējas argumentēt savu viedokli un izdarīt secinājumus. 	180 000 – 210 000 zīmes ar atstarpēm (60 - 70 lpp.), neskaitot pielikumu.	Vismaz 40 avoti.
MAGISTRA DARBS	<ol style="list-style-type: none"> 1. Veikt kvalitatīvu socioloģisko un avotu izpēti un identificēt problēmu, 2. Pamatot konkrētas pētnieciskās metodes izvēli (socioloģiskā aptauja, tipoloģiskas un salīdzinošas studijas, integratīvās teoloģijas metode u.c.) problēmas mērķtiecīgai risināšanai, 3. Kritiski vērtēt avotus un literatūru par konstatēto problēmu. 4. Demonstrēt brīvu orientēšanos pētāmajā tēmā, lai zinātniski argumentētu savu viedokli. 	210 000 – 270 000 zīmes ar atstarpēm jeb 70 - 90 lpp., neskaitot pielikumu.	Vismaz 100 avoti.

Vispirms – par noformējumu

Visi pētnieciskie darbi jānoformē pēc šādām prasībām:

- 1. Titullapa** – norādot augstskolu, pētnieciskā darba nosaukumu (tēmu), pētnieciskā darba līmeni, autoru, vadītāju vai priekšmeta pasniedzēju (akadēmiskais grāds un vārds, uzvārds) , darba izstrādes gads un mēnesis,
- 2. Plāns / Satura rādītājs**, kurā secīgi nosauktas darba nodaļas (plāns),
- 3. Literatūras saraksts** (bibliogrāfija).

Latvijas Kristīgā akadēmija

Ginta Dervīte

**KARITATĪVAIS SOCIĀLAIS DARBS KĀ
PRIVĀTPRAKSE**

Bakalaura darbs

Profesionālā grāda sociālajā darbā un karitatīvā sociālā darbinieka profesionālās
kvalifikācijas iegūšanai

Zinātniskais vadītājs – *Mag.theol.* Guntis Dišlers

Jūrmala

2021

TITULLAPA

Zinātniskā pētījuma (diplomdarba, kvalifikācijas darba) struktūra *visās studiju programmās*

Pētniecisko elementu loģiskā secība veido zinātniskā darba veselumu. Saturs izklāsts ir loģisks, skaidrs un lakonisks, bez liekvārdības un novirzēm no tēmas.

Darbam ir sekojoši pamatelementi:

- Titullapa,
- Saturs rādītājs,
- Ievads (līdz 5% no kopējā apjoma),
- Zinātniskā pētījuma nodaļas (līdz 80% no kopējā apjoma),
- Tēzes (līdz 15% no kopējā apjoma kopā ar Nobeigumu),
- Nobeigums
- Anotācija svešvalodā (angļu vai vācu)
- Literatūras saraksts
- Pielikums
- Lappuses darba vērtējumam.

IEVADS	SATURS	4
1. SOCIOLOĢISKAIS PĒTĪJUMS - INTERVIJAS AR BAUSKAS NOVADA IESTĀŽU VADĪTĀJIEM, GALA RELĪZE		10
1.1. Pētījuma metodoloģija.....		10
1.1.2. Pētījuma rezultātu analīze.....		10
2. PĒTĪJUMS: “EX-ANTE UN EX-POST IZVĒRTĒJUMI PAŠVALDĪBU SOCIĀLO DIENESTU DARBĪBAS EFEKTIVITĀTES NOVĒRTĒŠANAI”		17
2.1. Sociālā dienesta loma, tēls un reputācija.....		17
2.2. Sociālā darba speciālistu perspektīva		20
2.3. Sociālā darbinieka darba slodze		21
3. LIKUMDOŠANA, KAS ATTIECAS UZ KARITATĪVĀ SOCIĀLĀ DARBA PRIVĀTPRAKSI.....		25
3.1. Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums.....		25
3.2. Ministru Kabineta noteikumi sociālo pakalpojumu sniedzējiem		25
4. PRIVĀTPRAKSES FOKUSS UZ PERSONALIZĒTU PIEEJU KLIENTAM		29
4.1. Tradicionālais sociālais darbs.....		29
4.2. Karitatīvais sociālais darbs.....		31
4.3. Sociālo pakalpojumu sniedzēji		34
4.4. Problēmu analīze		36
5. LABĀS PRAKSES PIEMĒRI LATVIJĀ		42
5.1. Īss ieskats karitatīvā sociālā darba vēsturē		42
5.2. Baznīcas kalpošanas darbi		44
5.3. Biedrība “Cerību spārni”		46
5.4. SAIF Ģimeņu atbalsta centrs “Terēze”		47
5.5. Krīzes intervence un karitatīvā sociālā darba resursi		48
6. KARITATĪVĀ SOCIĀLĀ DARBA PRIVĀTPRAKSES MODELIS.....		53

SATURA DAĻAS

6.1. Iespējamie sadarbības veidi ar Bauskas novada pašvaldību.....	53
6.2. Karitatīvā sociālā darba iespējas darbā ar cilvēku.....	56
6.3. Karitatīvā sociālā darbinieka darba ētikas un morāles jautājumi	60
6.4. Privātprakses modelis	61
6.5. Problēmu risinājumi privātprakses ietvaros	63
TĒZES	66
NOBEIGUMS	68
SUMMARY	70
LITERATŪRAS SARAKSTS	71

Referāts

Referātu raksta studiju priekšmeta ietvaros vai noslēgumā kā īpašu pārbaudes darbu ar pētniecības elementiem. Tas ir informāciju apkopjošs un izskaidrojošs zinātnisks darbs, kas atspoguļo erudīciju un zināšanas. Referātā galvenais ir iegūt izvēlētajam tematam atbilstošu informāciju no speciālās literatūras (vairākiem avotiem) - faktus, notikumu analīzes vai pētījuma rezultātus, kā arī vispārinājumus, ieteikumus un prognozes.

Materiālu un informācijas vākšana. Informācijas vākšanai tiek izmantoti dažādi materiāli – grāmatas, publikācijas presē, www u.c. Atcerieties, ka ikvienam pētījumam ir t.s. primārie un sekundārie avoti! Atšķirību nosaka tas, ka ikvienai tēmai ir galvenie (primārie) autori un mazāk nozīmīgie (sekundārie) autori.

Referāta apjoms: 45 000 – 60 000 zīmes ar atstarpēm (15 – 20 lpp.), neskaitot pielikumu.

Izmantotās literatūras ieteicamais apjoms ir vismaz 10 avoti, kas jānorāda atsevišķi literatūras sarakstā darba beigās.

Kursa / studiju darbs

Kursa / studiju darbs ir patstāvīgs zinātnisks pētījums par aktuāliem jautājumiem izvēlētajā specializācijā, balstoties uz Bībeles atziņām, vēstures avotu, speciālās literatūras studijām un reālo procesu pētījumiem, kas veido prasmi argumentēt un relatīvi patstāvīgi izstrādāt plašākas tēmas.

Kursa darba tēmas izvēli studējošais saskaņo ar kursa pasniedzēju.

Kursa / studiju darba apjoms: 75 000 – 135 000 zīmes ar atstarpēm (25 – 45 lpp.), neskaitot pielikumu.

Kursa / studiju darbā izmantotās literatūras ieteicamais apjoms – vismaz 20 avoti, kas jānorāda literatūras sarakstā.

Kursa / studiju darbs tiek izstrādāts viena studiju gada laikā mācībspēka – zinātniskā vadītāja vadībā.

Diplomdarbs (profesionālās kvalifikācijas iegūšanai)

Diplomdarbs tiek izstrādāts patstāvīgi un kopā ar darba zinātnisko vadītāju *profesionālās augstākās izglītības studiju programmā*.

Diplomdarba mērķi:

1. apliecināt prasmi izmantot profesionālajās studijās iegūtās zināšanas un profesionālās prasmes, kā arī apkopot faktus un starpdisciplināri kritiski analizēt sociālos procesus un tiem veltīto literatūru,
2. prasmi patstāvīgi identificēt un risināt nozares aktuālās problēmas,
3. apliecināt praktisku gatavību profesionālam darbam nozarē,
4. demonstrēt spējas argumentēt savu viedokli un izdarīt secinājumus.

Diplomdarba tēmu students aizstāv Komisijā un pēc apstiprināšanas tēma nav maināma. Tas pats attiecas arī uz nozīmēto vadītāju.

Diplomdarba izstrādes gaita un termiņi tiek saskaņoti ar darba zinātnisko vadītāju. Par termiņu izpildi ar saviem parakstiem vadītājs un studējošais atbild LKrA Senātam.

Diplomdarba apjoms: 150 000 – 180 000 zīmes ar atstarpēm (50 – 60 lpp.), neskaitot pielikumu. Pētījumā izmantotās literatūras ieteicamais apjoms vismaz 40 avoti, kas jānorāda literatūras sarakstā darba beigās.

Diplomdarbs iesniedzams divos eksemplāros (1 cietos vākos, 1 ar spirāli), kā arī elektroniski (klātpievienotā CD).

Diplomdarbs tiek aizstāvēts Valsts vai gala pārbaudījuma komisijas sēdē (skat. tālāk).

Bakalaura darbs

Bakalaura darbu raksta *akadēmiskā bakalaura grāda iegūšanai akadēmisko studiju programmas noslēgumā.*

Tas ir padziļināts teorētiski praktisks pētījums.

Bakalaura darba mērķi:

1. apliecināt prasmi izmantot akadēmiskajās studijās iegūtās zināšanas un profesionālās prasmes, apkopot informāciju, starpdisciplināri kritiski analizēt sociālos procesus un tiem veltīto literatūru,
2. demonstrēt prasmi patstāvīgi identificēt nozares aktuālās problēmas,
3. apliecināt spējas piedāvāt radošus teorētisko un praktisko risinājumus, izmantojot integratīvās teoloģijas metodi – aplicējot biblisko izpratni un Baznīcas tēvu atziņas un citus pirmavotus,
4. apliecināt praktisku gatavību profesionālam darbam nozarē,
5. demonstrēt spējas argumentēt savu viedokli un izdarīt secinājumus.

Bakalaura darba apjoms:

- akadēmisko studiju programmā “Teoloģija” – 180 000 – 210 000 zīmes ar atstarpēm (60 – 70 lpp.), neskaitot pielikumu. Ieteicamais izmantotās literatūras apjoms ir vismaz 60 avoti, kas jānorāda literatūras sarakstā darba beigās;
- profesionālo studiju programmā “Karitatīvais sociālais darbs” – 180 000 – 210 000 zīmes ar atstarpēm (60 - 70 lpp.), neskaitot pielikumu. Ieteicamais izmantotās literatūras apjoms ir vismaz 40 avoti, kas jānorāda literatūras sarakstā darba beigās;
- studiju programmā “Sociālais darbs” – 170 000 – 180 000 zīmes ar atstarpēm (50 - 60 lpp.), neskaitot pielikumu. Ieteicamais izmantotās literatūras ieteicamais apjoms ir vismaz 40 avoti, kas jānorāda literatūras sarakstā darba beigās;

Diplomdarbs iesniedzams divos eksemplāros (1 cietos vākos, 1 ar spirāli), kā arī elektroniski (klātpievienotā CD).

Diplomdarbs tiek aizstāvēts Valsts vai gala pārbaudījuma komisijas sēdē.

Maģistra darbs

Maģistra darbs *akadēmiskā maģistra grāda iegūšanai* tiek izstrādāts patstāvīgi vai kopā ar darba zinātnisko vadītāju. Akadēmiskā maģistra grādu var iegūt arī, ja tiek aizstāvēts kāds no sekojošiem patstāvīgi veiktiem darbiem:

- *monogrāfija* – pētniecisks darbs (grāmata), kas veltīts vienai tēmai, ir starptautiski pieejams zinātniskās informācijas krātuvēs un satur bibliogrāfiju;
- *tematiski vienota zinātnisko publikāciju kopa*. Publikācijām jābūt publicētām vai pieņemtām publicēšanai zinātniskajā periodikā un anonīmi recenzētām, starptautiski pieejamām zinātniskās informācijas krātuvēs un citētai starptautiski pieejamās datu bāzēs. Publikāciju kopu konceptuāli jāapraksta autoreferātā (110 000 – 170 000 zīmes ar atstarpēm jeb 40 - 60 lpp., pievienojot bibliogrāfiju);
- *maģistra darbs* – patstāvīgs pētījums ar zinātniskās novitātes elementiem un argumentētu, izvērstu analīzi. Maģistra darbs apliecina akadēmiskā brieduma līmeni. Maģistra darba apjoms ir 210 000 – 270 000 zīmes ar atstarpēm jeb 70 - 90 lpp., neskaitot pielikumu.

Maģistra darba mērķi:

1. Veikt kvalitatīvu socioloģisko un avotu izpēti un identificēt problēmu,
2. Pamatot konkrētas pētnieciskās metodes izvēli (socioloģiskā aptauja, tipoloģiskas un salīdzinošas studijas, integratīvās teoloģijas metode u.c.) problēmas mērķtiecīgai risināšanai,
3. Kritiski vērtēt avotus un literatūru par konstatēto problēmu. Literatūras apskats ir obligāta maģistra darba daļa,
4. Demonstrēt patstāvīgi veiktā pētījuma rezultātus un argumentēt metodes izvēli,
5. Darba aizstāvēšanā demonstrēt brīvu orientēšanos pētāmajā tēmā, lai zinātniski argumentētu savu viedokli.

Izmantotās literatūras ieteicamais apjoms ir vismaz 100 avoti, kas jānorāda literatūras sarakstā darba beigās.

Maģistra darbu recenzē divi recenzenti un tas tiek aizstāvēts Valsts pārbaudījuma komisijas sēdē.

Standartā jebkurš kvalifikācijas / diplomdarbs / maģistra darbs sastāv no 3 pētnieciskajām daļām:

1. PRAKTISKĀ DAĻA, kurā tiek veikta socioloģiskā aptauja un uz tās bāzes tiek izdarīti secinājumi par konstatēto problēmu,
2. ANALĪTISKĀ DAĻA, kurā tiek veikta literatūras izpēte par problēmu, par piedāvātajiem risinājumiem,
3. MODELĒJOŠĀ DAĻA, kurā tiek argumentēti priekšlikumi, kurus piedāvā darba autors.

PROBLĒMA, TĀS AKTUALITĀTE

Ievads

Ievadā lasītājs tiek ievadīts *tēmas izvēles pamatojumā* (fakti – kāpēc tas ir aktuāli?).

Pēc tam tiek noformulēts darba *mērķis* (piem., izstrādāt praktiskus priekšlikumus tādas un tādas *problēmas* risināšanai) un *uzdevumi*, kas jāpaveic šī mērķa sasniegšanai.

Ievadā var īsi aprakstīt izvēlētās problēmas *risināšanas pieredzi* literatūrā vai, piemēram, citos pagastos utt.

Lielās līnijās paveicamajiem uzdevumiem ir jāatspoguļojas *atsevišķās nodaļās*. Praktiski tas nozīmē, ka jābūt pārim: uzdevums – nodaļa. Tātad, ja ir četri uzdevumi, tad darbā, visticamāk, būs četras nodaļas (neskaitot Ievadu, Tēzes un Literatūras sarakstu, kas ir t.s. Zinātniskā aparāta daļas).

Sevišķi *maģistra darbā* ir jāpaskaidro *metode*, kā Jūs piedāvājat šo problēmu risināt. Kāpēc Jūs esat pārliecināts / ta, ka tieši šī metode dos ilgtspējīgu rezultātu?

Vispārējais notikumu fons, uz kura tiek iezīmēta tēmas un problēmas aktualitāte.

Par aktualitāti var liecināt:

- 1) **Novērojumi, t.i., prakse** – taču tiem jābūt apliecinātiem ar, piemēram, statistiku
- 2) **Publikāciju** skaita palielināšanās un teorētiskā literatūra par šo jautājumu,
- 3) **Normatīvo aktu, stratēģisko rīkojumu** u.tml. norādītais virziens.

Šīs trīs aktualitāti noteicošās grupas ir ARGUMENTI, kāpēc Jūs esat izvēlēties šo tēmu savam darbam.

Tos var saukt arī par PROCESUĀLAJIEM PIERĀDĪJUMIEM.

Negatīvie piemēri:

1. Ja pamatošana notiek, neizmantojot procesuālos pierādījumus, piemēram, uz **sadzīvisku novērojumu** u. tml. pamata - šāda darbība nav atzīstama par pierādīšanu.
2. Ja publikācijas tiek tikai nosauktas, nedaudz ieskicējot to saturu – bet nesaistīti ar pētījuma problēmu (skat. tālāk); citiem vārdiem sakot, **literatūras apskatam un analīzei jābūt mērķtiecīgai** – tikai tas var būt arguments. Loģikā to sauc par **sasaisti ar rezolūciju**.
3. **Literatūras svaigums.**
4. Socioloģiskā pētījuma **precizitāte**: respondentu skaits, fokusgrupas izvēlēšanās mērķtiecīgums, datu tipiskums dotajai problēmai, datu svaigums.

Praktiskā daļa / socioloģiskā aptauja

Socioloģiskais pētījums ir nepieciešams, lai ar faktu palīdzību *noskaidrotu pētāmo problēmu*. Lai uztaustītu problēmu, ir nepieciešama saskarsme ar reālo dzīvi un reāliem cilvēkiem.

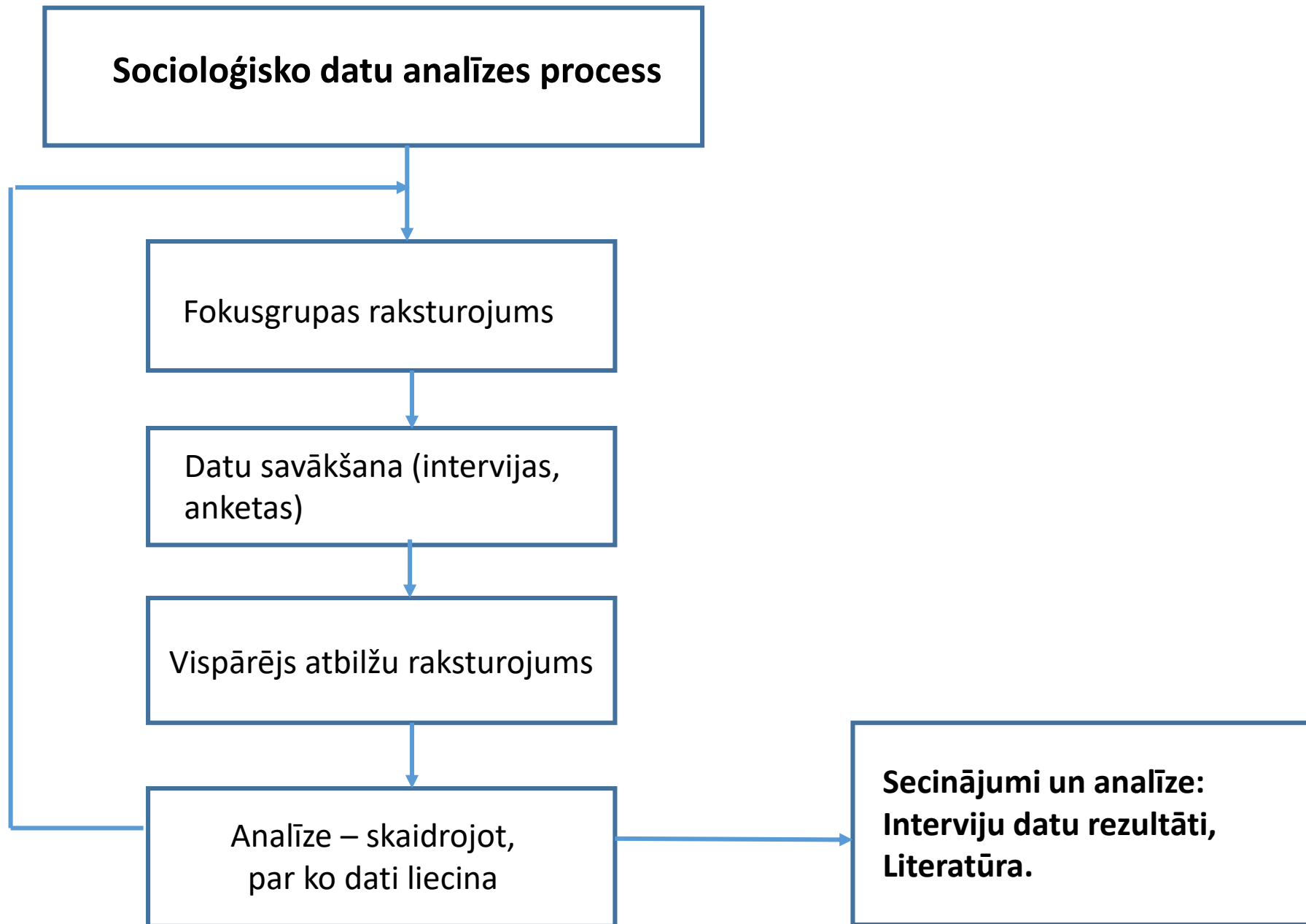
Socioloģiskais pētījums ir *sāpumā*.

Pētnieciskā darbā var izmantot gan *kvantitatīvo*, gan *kvalitatīvo* socioloģisko aptauju (vai abas divas).

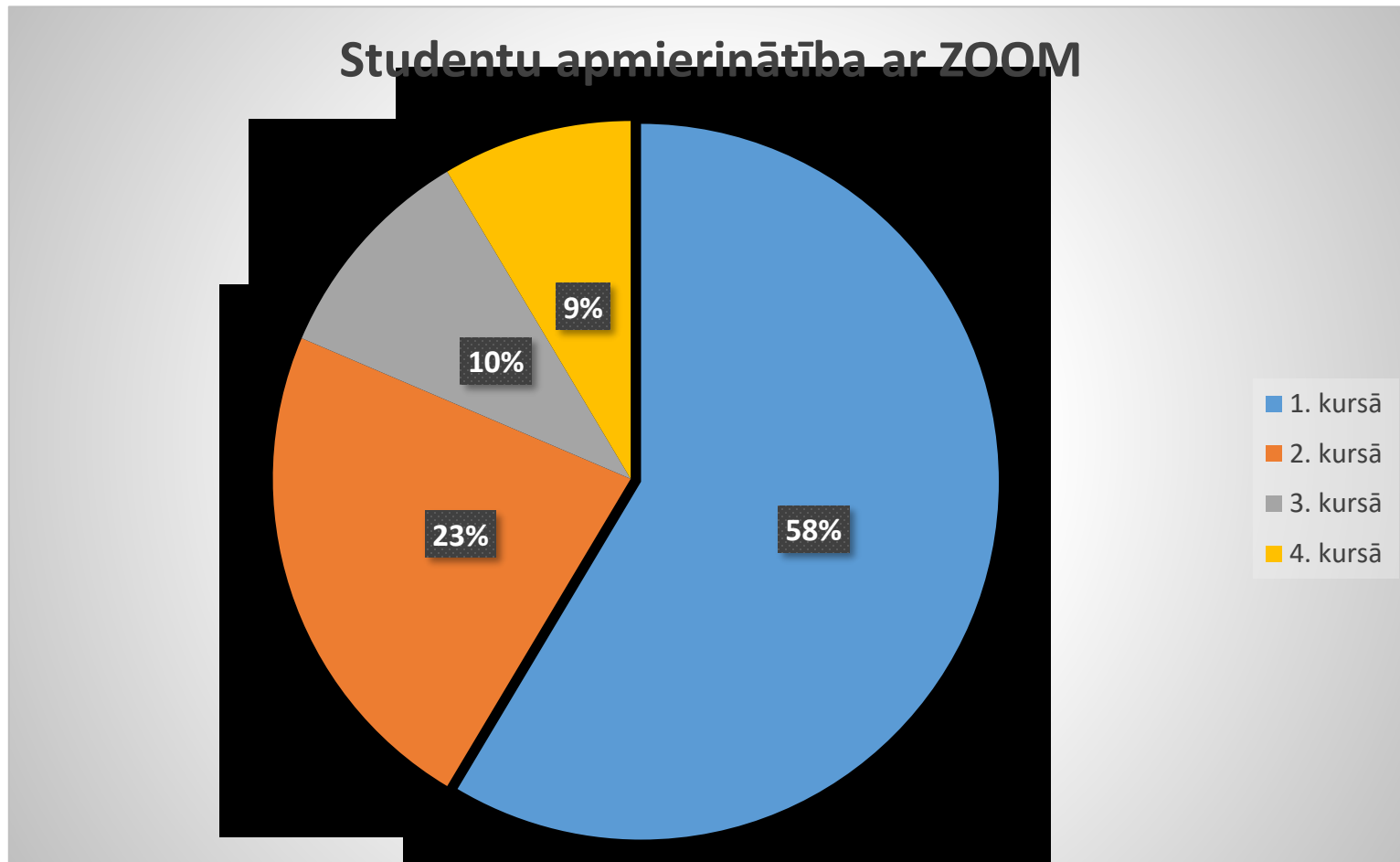
Kvantitatīvā socioloģiskā aptauja tiek veikta ar anketēšanas palīdzību (jautājumu skaits apm. 20). Anketas tiek izdalītas fokusa grupā un iegūtie rezultāti tiek apkopoti un komentēti. Lai anketa būtu kvalitatīva, t.i., iegūtās atbildes būtu pamatā labiem secinājumiem, vispirms jāveic rūpīga situācijas iepazīšana. Anketas jautājumiem ir jābūt mērķtiecīgiem. Jāparūpējas, lai anketu skaits būtu pietiekošs – jo vairāk, jo labāk. Bakalaura darbam nepieciešamais skaits ir apm. 100, maģistra darbam 200, izvērtējot reālos apstākļus un pētāmo problēmu.

Kvalitatīvā socioloģiskā aptauja ir intervija, daļēji brīva saruna ar klientu vai ekspertu par pētāmo jautājumu. Tādā gadījumā respondentam ir iespēja plašāk izstāstīt savu viedokli.

Socioloģiskā pētījuma dati tiek apkopoti un komentēti – gan, izsecinot problēmu, gan skaidrojot tās cēloņus utt. Faktu interpretācija apliecina autora spējas veikt zinātnisko pētniecību (konstatēt problēmu, saskatīt tās cēloņus, aprakstīt pētāmo jautājumu loku utt.). Analizējot datus, ieteicams veidot pārskata tabulas, diagrammas u.tml.

ŠIS IR
PARAUGS!

1. att. Studentu apmierinātība ar ZOOM nodarbībām.

APTAUJA LIECINA, ka studenti visvairāk apmierināti ar attālinātajām nodarbībām ir 1. kursā, vismazāk 4. kursā. NO TĀ VAR IZDARĪT VAIRĀKUS SECINĀJUMUS: (1) 1. kursā studentu prātos valda zināma eiforija par studēšanas procesa vieglumu, (2) pieaugot prasībām mācību vielas apguvē, ZOOM vairs nespēj nodrošināt zināšanu apguves kvalitāti, (2) Studenti vecākajos kuros izturas kritiski pret apmācību ZOOM vidē.

Kā formulēt PROBLĒMU?

Problēma ir praktisks šķērslis, kas jāpētī – tā ir pretrunīga situācija kāda procesa vai parādības attīstībā vai rīcības īstenošanā. Tā saka Terminu skaidrojošā vārdnīca.

Tas nozīmē, ka Jūs aprakstāt **divu pretrunīgu spēku konfliktu**: vēlamais un pretestība vēlamajam, kas kavē virzīšanos uz priekšu.

Tāpēc:

- 1) Ir jāapzinās **vēlamais notikumu scenārijs**, virziens, kādā situācijai vajadzētu attīstīties.
- 2) Ir precīzi jāidentificē spēki, faktori, apstākļi, **kas darbojas pretī vēlamajam virzienam**.

Dibinoties uz tiem pašiem faktiem, dažādi cilvēki var izdarīt dažādus secinājumus un izvirzīt dažādas problēmas.

Sekojošās shēmas apraksta ČETRUS problēmas rašanās variantus.

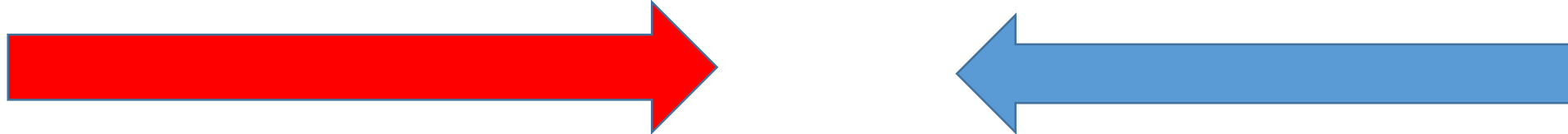
Spēka izsīkums un sākotnējā impulsa izsīkums, process apstājas

1

Strupceļš: Jūs konstatējat pretspēku

2

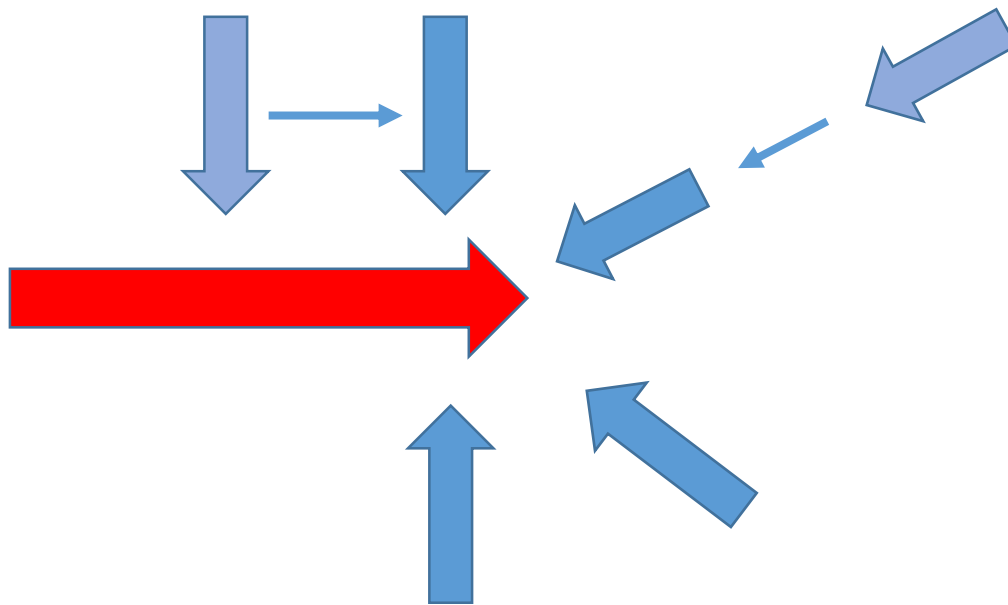
Kas ir pretspēks un kāpēc tas var pilnībā apturēt procesu?

Sākuma iedvesmas spēks izsīkst, zūd interese, jo ir tādi un tādi sadzīves apstākļi, kas nobremzē. Piemēram, kad un kāpēc zūd interese par studijām? Kā Jūs atbildēsiet?

Pretspēks ir viegli identificējams, jo ir pēc **būtiskajām pazīmēm** vērsts pretējā virzienā (piemēram: «vakcinācija ir obligāta», BET «ir ļoti daudz informācijas, ka blaknes var būt letālas, tāpēc es to nedarīšu»). Tātad problēma ir skaidra: pretspēks tiek identificēts un aprakstīts.

Strupceļš: Jūs konstatējat nevis tiešu pretspēku, bet ārējo apstākļu kopumu, kas kavē virzīšanos uz priekšu

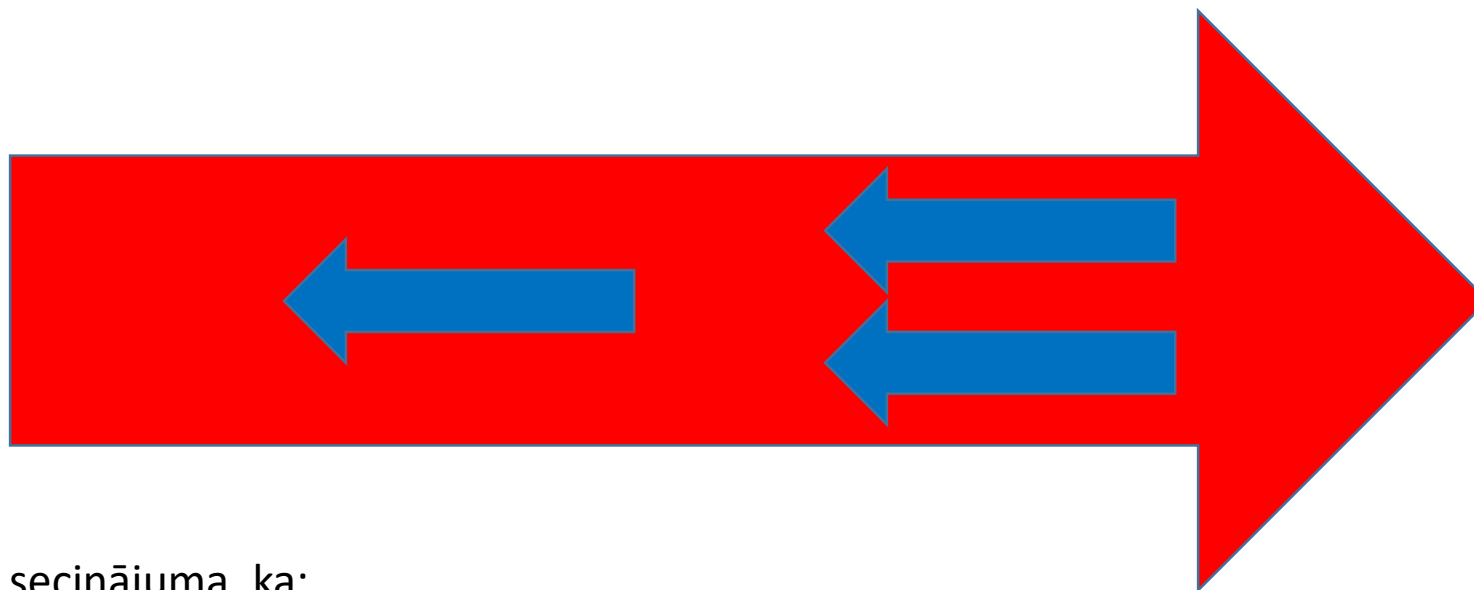
3

Šajā gadījumā pretspēki ir **vairāki** (un tā tas ir vairumā gadījumu). Tie ir:

1. Aiz tiešajiem pretspēkiem var (un bieži ir) citi, kurus tad sauc par **cēloņiem**. Ir jāapraksta **pretspēka cēlonība**. Neizprotot pretspēku sistēmu, **pētījums apstājas** un pārvēršas vaimanāšanā, ka «to nevar izdarīt». Taču tas tā šķiet, neanalizējot cēloņus,
2. Tie ir dažādi pēc sava spēka un būtiskuma, **un jūsu uzdevums ir tos 1) apzināt, 2) sakārtot pēc nozīmīguma**.

Strupceļš: Jūs konstatējat nevis tiešu pretspēku, bet jau pašā sākotnējā impulsā pretspēkus, kuri kavē virzīšanos uz priekšu

4

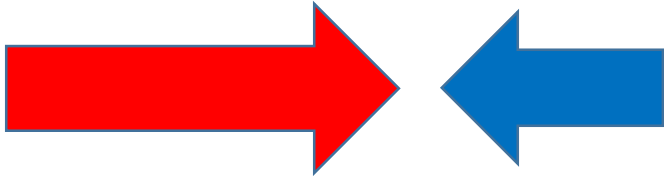
Jūs nonākat pie secinājuma, ka:

1. «Tīrā veidā» process uz priekšu virzīties nevar. Var būt, ka neveiksme ir bijusi «ieprogrammēta» un no tās nebija iespējams izvairīties un
2. Jūs varat nonākt pie radikāla secinājuma – tēma / problēma un progresa vektors ir **jāpārformulē**.

Piemēram, Jūs gribētu, lai visi bērni klasē ir paklausīgi, radoši, atsaucīgi utt. Jūs iedomājaties, ka šo skaisto mērķi var sasniegt, ieviešot kristīgo audzināšanu - un viss būs labi! Bet nav... Iespējams, ka hipotēze (Jūs ieteiktā recepte) ir nepareiza./

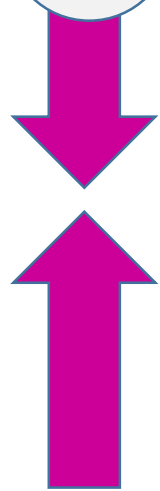
Kā virzīties tālāk?

1

Attīstībai sastopoties ar pretspēku, iestājas **krīze** un process draud apstāties.

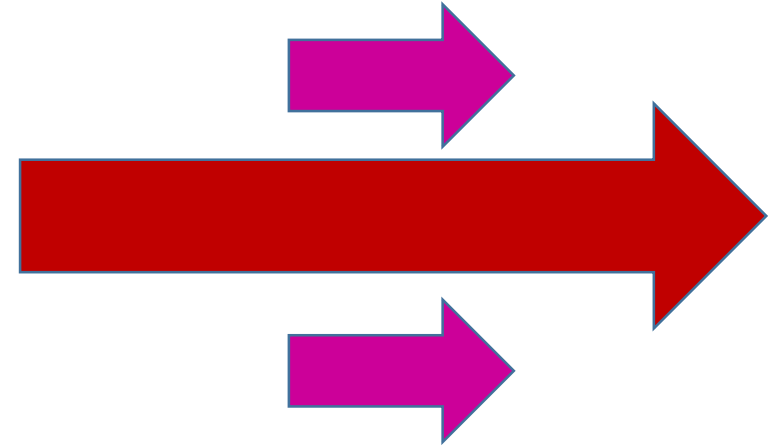
2

Tāpēc

1. Nepieciešami **papildus resursi**,
2. Jāparedz, kā **pēc papildus resursu piesaistīšanas process virzīsies tālāk** («mēs virzāmies uz priekšu kopīgiem spēkiem»).

3

1. Bulta maina krāsu jo sākotnējais impulss pēc a) krīzes un b) pēc papildus resursu piesaistīšanas **vairs nav tāds pats, bet ir bagātināts. TO SAUC PAR ATTĪSTĪBU.**

Problēmas verificēšana un tās 4 kritēriji:

1. Informācijas izcelšanās.

Mēs nevaram būt kompetenti visā, kas notiek, bet lēmums ir jāizdara. Tāpēc atliek *pieņemt kādu avotu par drošu*. Kas ir tavš informācijas avots ir uzticams, ka problēma pastāv? Kas to ir teicis? No kurienes ziņas nāk? Vai to teica «viena tante»? Vai lasīji kādā portālā, feisbukā?

2. Motivācija

Kas un kāpēc šī informācija piefiksēja? Ir dažādi iemesli, kāpēc jautājums pēkšņi kļūst nozīmīgs vai zaudē savu nozīmi.

3. Datums

Cik svaiga ir šī informācija? Vai esi pārliecināts, ka tā nav novecojusi?

4. Vieta

Kur šī informācija tik fiksēta? Latvijā? Varbūt Japānā? Piemēram, ja diplomdarbā Jūs salīdzināt datus no kaimiņvalstīm vai no kaimiņu pagasta – tam jābūt līdzīgā situācijā, kādā atrodaties jūs.

Ko nozīmē konstatētās problēmas analīze, izmantojot literatūru?

1. Aprakstiet, kā šo problēmu piedāvāts risināt: mikro, mezo vai makro līmenī? Vai to var izdarīt personības līmenī, vai ar vides nomaiņu, bet varbūt ar likumdošanu, kādās zinātņu jomās tiek piedāvāts šo problēmu risināt (teoloģijā, filozofijā, psiholoģijā, likumos utt.),
2. Norādiet uz *literatūru*, kas apliecina, ka šī problēma eksistē ne tikai Jūsu pētījumā / socioloģijā, bet tā ir arī citur Latvijā, Eiropā.